

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

515

Vragen van het lid **Mohandis** (PvdA) aan de Staatssecretaris voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *de handhaving van het online verkoopverbod op vapes* (ingezonden 16 oktober 2023).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Ooijen** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 29 november 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 355.

Vraag 1

Deel t u onze grote zorgen over het onderzoek van RTL Nieuws naar de handhaving van het online verkoopverbod op vapes?¹

Antwoord 1

Ja ik deel deze zorgen. Ik vind het stuitend en onacceptabel dat bedrijven het verbod op de online verkoop van tabaksproducten en aanverwante producten (waaronder vapes) en de leeftijdsgrens die voor deze producten geldt, moedwillig naast zich neerleggen.

Vraag 2

Had u voorzien dat handhaving van het online verkoopverbod een extra inspanning zou vragen? Kunt u dit toelichten?

Antwoord 2

Bij het ontwikkelen en implementeren van nieuwe eisen, zoals het online verkoopverbod, wordt ook een inschatting gemaakt hoe de naleving zal zijn. Zo zal een groot deel van de ondernemers het verkoopverbod naleven, maar zullen er ook altijd ondernemers zijn die de regels bewust of onbewust overtreden. Na de introductie van het online verkoopverbod bleek dat er inderdaad een groep bewuste overtreders is. Het blijkt dat het verdienmodel van deze groep grotendeels afhankelijk is van de online verkoop van tabaksproducten en vapes. De handhavingsinzet kan dan op deze groep worden aangepast. Uit de handhavingspraktijk blijkt dat het afdwingen van naleving via handhaving niet van de ene op de andere dag geregeld is, en

¹ RTL Nieuws, 11 oktober 2023, «Online verkoop vapes verboden, maar bestellen is kinderlijk eenvoudig» (Online verkoop vapes verboden, maar bestellen is kinderlijk eenvoudig | RTL Nieuws).

dat het helaas nog enige tijd kan duren voordat het verbod adequaat door iedereen wordt nageleefd.

Vraag 3

Herkent u zich in de beschrijving van een hoogleraar dat het online verkoopverbod symboolwetgeving is? Kunt u dit toelichten?

Antwoord 3

Ik herken dit niet. We zien gelukkig dat een groot deel van de aanbieders van tabaksproducten en aanverwante producten zich wel aan de regels houdt en de verkoop heeft gestaakt. Nederland is daarbij niet het enige Europese land dat een online verkoopverbod voor tabaksproducten en e-sigaretten heeft ingevoerd. De Tabaksproductenrichtlijn (2014/40/EG) biedt de mogelijkheid een online verkoopverbod in te stellen. Menig land – zoals België, Bulgarije, Portugal, Finland, Luxemburg, Polen, Spanje, Slovenië, Letland en Italië – heeft hier dan ook al veel eerder toe besloten. Verder draagt het online verkoopverbod bij het aan het behalen van een rookvrije generatie in 2040. Het Nationaal Preventieakkoord zet dan ook in op het verminderen van verkooppunten. Het online verkoopverbod van tabaksproducten en e-sigaretten is één van de eerste stappen in het verminderen van het aantal verkooppunten. Mijn verwachting daarbij is dat de naleving van het online verkoopverbod zal verbeteren. Dit is belangrijk omdat door de vermindering van verkooppunten de blootstelling aan tabaksproducten en aanverwante producten afneemt, wat bijdraagt aan de norm dat roken en vaperen niet normaal is.

Vraag 4

Wat betekent het concreet dat u het er niet bij laat zitten en de handhaving van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) nu nog meer de mouwen gaat opstropen, zoals u laat weten in een reactie aan RTL Nieuws?

Antwoord 4

Bij het toezicht op nieuwe eisen, zoals het online verkoopverbod, wordt een aantal stappen doorlopen. Dit begint, vaak nog voorafgaand aan de inwerkingtreding, met communicatie over de nieuwe regels aan bedrijven en brancheorganisaties. Daarna wordt de handhaving met inspecties opgestart. Eerst generiek waarbij inzicht wordt verkregen waar de naleving achterblijft. Vervolgens wordt voor de bedrijven, waar de naleving achterblijft en de notoire overtreders, een vervolgaanpak in gang gezet met meer en snellere (her)inspecties. Daartoe worden op dit moment meer inspecteurs bij de NVWA ingewerkt. De aanpak richt zich dan op het opleggen van meer boetes. Ik werk aan een wetswijziging zodat de NVWA ook meer handhavingsinstrumenten beschikbaar krijgt om de naleving af te dwingen (zie ook mijn antwoord op vraag 6 en²).

Vraag 5

Hoeveel FTE is er beschikbaar bij de NVWA om het online verkoopverbod te handhaven?

Antwoord 5

Vanaf de inwerkingtreding van het online verkoopverbod, zijn er twee inspecteurs die toezicht houden op dit onderwerp. Het toezicht is gestart met het verzamelen van informatie over de markt en de naleving op dit onderwerp. Om de achterblijvende naleving en notoire overtreders aan te pakken wordt dit aantal uitgebreid naar vijf inspecteurs. Deze inspecteurs zullen de komende tijd gedurende een afgebakende periode fulltime aan de slag gaan op dit onderwerp om de inspectiedruk te verhogen.

Vraag 6

Wat gaat u doen om de handhaving van het online verkoopverbod te verbeteren?

² RTL Nieuws, 11 oktober 2023, «Online verkoop vapes verboden, maar bestellen is kinderlijk eenvoudig» (Online verkoop vapes verboden, maar bestellen is kinderlijk eenvoudig | RTL Nieuws).

Antwoord 6

Allereerst ga ik in gesprek met de NVWA om na te gaan of de capaciteit nog toereikend is voor het toezicht op de Tabaks- en rookwarenwet. Voor de onderdelen uit de Tabaks- en rookwarenwet, zoals de leeftijdsgrens, het reclameverbod, de producteisen, het rookverbod en nu ook het online verkoopverbod, vind ik het belangrijk dat er adequaat toezicht wordt gehouden. Ten tweede ga ik de handhaafbaarheid van het online verkoopverbod vereenvoudigen waarbij niet enkel het verkopen op afstand verboden is, maar ook het online aanbieden van deze producten. Nu moet de NVWA daarvoor terugvallen op het reclameverbod dat een ander, en soms lager boetebedrag voor de bedrijven met zich meebrengt.

Vraag 7

Zijn de maatregelen die kunnen worden opgelegd bij een overtreding van het onlineverkoop verbod toereikend voor effectieve handhaving? Zo ja, waar loopt het dan spaak in de handhaving? Zo nee, wat voor maatregelen zijn nodig voor effectieve handhaving?

Antwoord 7

Om de handhaving van het online verkoopverbod te verbeteren ben ik bezig met een wijziging van het boetebesluit. Overtreding van het online verkoopverbod wordt momenteel bestraft met een bestuurlijke boete van maximaal € 4.500,- bij herhaaldelijke overtredingen. De eerste en de tweede boete worden 50% verhoogd en het boetesysteem zal zodanig worden aangepast dat het maximumbedrag eerder kan worden opgelegd. Daarnaast zal ik voorstellen het boetemaximum ook fors te verhogen, waarvoor een wetswijziging van de Tabaks- en rookwarenwet nodig is. In een andere wetswijziging die in procedure is, wordt de bevoegdheid tot het opleggen van een last onder bestuursdwang, en daarmee de bevoegdheid tot het opleggen van een last onder dwangsom uitgebreid naar alle overtredingen in de Tabaks- en rookwarenwet. Deze maatregelen dragen mijns inziens bij aan een effectieve handhaving en kunnen herhaaldelijke overtredingen voorkomen.